

У цьому аспекті бездіяльність-невтручання саме і полягає в ненаданні допомоги особі, у не сприянні їй, у не врятуванні її. Усе це тільки черговий раз підтверджує однакову сутність бездіяльності, у якій виявляється об'єктивна сторона злочинів, передбачених ст. 135 та 136 КК України.

Чулінда Людмила Іванівна,
доцент кафедри конституційного,
адміністративного та міжнародного
права Національного університету
«Одеська юридична академія», кандидат
юридичних наук, доцент

ОСОБЛИВОСТІ ЮРИДИКО-ЛІНГВІСТИЧНОГО АНАЛІЗУ В ПРОЦЕСІ ПЕРЕКЛАДУ АКТИВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

З метою впорядкування процедури здійснення перекладів на українську мову актів Європейського Союзу (acquis ЄС) Кабінет Міністрів України затвердив Порядок здійснення перекладу на українську мову актів Європейського Союзу *acquis communautaire*. Реалізація Постанови має забезпечити функціонування чіткого механізму здійснення перекладів на українську мову актів *acquis ЄС* та сприяти виконанню зобов'язань України, передбачених Статтею 114 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії та їхніми державами-членами, з іншої сторони, від 27 червня 2014 р. щодо забезпечення сумісності чинного законодавства та майбутніх законодавчих актів України із законодавством ЄС [1].

Угода про асоціацію відповідно до ч. 1 ст. 9 Конституції України є частиною національного законодавства. Сторони визнають важливою умовою для зміцнення економічних зв'язків між Україною та ЄС зближення існуючого і майбутнього законодавства України із законодавством ЄС. Таким чином, сторони дійшли висновку, що ефективність їх співпраці безпосередньо залежить від близькості законодавства України і ЄС.

При проектуванні нового і внесення змін до чинного законодавства України з урахуванням загальних європейських стандартів, що відображені у чинному законодавстві ЄС та країн-членів ЄС, а також забезпеченні ефективної реалізації оновленого законодавства важливим чинником є аналіз і

узагальнення практики юридико-лінгвістичного аналізу текстів нормативно-правових актів, а також міжнародних документів. Видається доцільним, щоб кожний переклад юридичного документа піддався ретельній експертизі за участю не тільки перекладачів, а й юристів з метою запобігання можливим помилкам, оскільки вилучення офіційних текстів з помилками і заміни їх відкоректованими підриває довіру до інститутів права і вимагає додаткових витрат.

Оскільки звичайне копіювання або інкорпорація норм законодавства ЄС у нормативно-правові акти України не можуть бути ефективними, важливим є забезпечення впровадження та реалізації оновленого законодавства, що є неможливим без врахування усієї системи термінів і термінологічних зворотів та їх визначень, термінологічно-мовного опрацювання текстів нормативно-правових актів, вивчення й дослідження правил юридико-лінгвістичного тлумачення.

Не можна погодитися з поглядами науковців, які стверджують, що є особлива мова перекладу законодавства ЄС – «євролект» [2], яка не враховує і на сьогодні існуючі вимоги офіційно-ділового стилю, юридичної термінології, правила юридичної техніки і юридико-лінгвістичного тлумачення, вимоги правотворчості, рекомендації юристів тощо. Наприклад, перекладач вважає неправильним перекласти термін ЄС терміном національного законодавства (!). На наш погляд, це порушує вимоги єдності термінології, відповідність термінів нормативно-правових актів тексту Конституції України, що буде на заваді однозначності та уніфікації законодавства. «Один і той самий термін у будь-якому нормативно-правовому акті мусить вживатися однозначно. Дуже важливою вимогою вживання юридичної термінології є єдність її використання. Будь-яка сфера точних знань вимагає однозначності інформації і тому, враховуючи вимогу максимальної точності викладу правових приписів, для права це має особливе значення» [3, с. 102–103].

Потреба у внутрішній узгодженості законодавства вимагає у процесі створення нового правового акта його аналізу як з погляду уніфікації термінологічно-мовного оформлення, дотримання принципу єдності юридичної термінології, синтаксичних конструкцій, що мають сталий характер і потребують однакового вживання в текстах нормативно-правових актів, так і координації, співвідношення з термінологічно-мовним оформленням інших правових актів, нормами, які є елементами відповідної правової системи,

інституту, галузі. З огляду на практику правозастосування здійснення такого аналізу є можливим за допомогою використання правил юридико-лінгвістичного тлумачення із залученням знань не лише теорії та особливостей перекладу, а й знання вимог до юридичної термінології з погляду юридичної техніки та юридико-лінгвістичного тлумачення, спрямованих на забезпечення потреб юриспруденції.

При дослідженні особливостей юридико-лінгвістичного аналізу перекладу текстів законодавства ЄС з метою адаптації законодавства ЄС до законодавства України, слід звернути увагу на узгодження термінологічно-мовного вираження існуючих і нових нормативно-правових актів.

Залишається актуальною необхідність створення переліку термінів у процесі перекладу та підготовки нового акта з визначенням їх точного значення з метою забезпечення точності законодавчих формулювань, усунення багатозначності термінів майбутнього акта. Ще Ю. Зайцев обґрунтовував ефективність існування спеціалізованих комп'ютерних програм, які дають змогу здійснювати накопичення й аналіз термінологічно-мовного матеріалу, автоматизований контроль за додержанням термінологічних нормативів [4]. При створенні таких комп'ютерних систем можна об'єднати і тиражувати знання найбільш авторитетних фахівців, що дозволяє оптимально уніфікувати тлумачення тексту нормативно-правового акта.

Практично необхідним є врахування також тлумачення термінів, яке надає Конституційний Суд України, Верховний Суд України, їх юридико-лінгвістичний аналіз, узагальнення практики тлумачення з метою недопущення помилок у мовному оформленні текстів проектів нормативно-правових актів подібних тим, що вже були предметом розгляду цих суб'єктів тлумачення, введення даної інформації до подібних нормативів юридичних термінів.

Однією з рис високого професійного рівня перекладу текстів нормативно-правових актів є вивчення усіх попередніх актів з певного питання, узгодження з ними термінологічно-мовного вираження нових створюваних правових норм. Юридико-лінгвістичний аналіз актів, які регулювали аналогічні відносини, сприяє правильному вираженню суті нових правових норм у даній галузі, їх своєчасності, вибору адекватного (можливо, іншого, ніж раніше, більш ефективного) мовного засобу.

Перекладачі, які працюють над новим текстом нормативно-правового акта, мають враховувати різні підготовчі

матеріали, пояснювальні записки тощо, тексти скасованих нормативних актів і, оперуючи ними, можуть зробити висновок про точність і правильність перекладу тексту нормативно-правового акта ЄС.

Переклад нормативних актів з іншомовних оригіналів вимагає не лише особливо обережного ставлення до передачі змісту документа, а й ретельного добору українських відповідників до іншомовних юридичних термінів. Помилки у перекладі, внаслідок яких змінюється значення, звужується чи розширюється сфера застосування визначень та положень документа, мають наслідком невідповідність перекладеного документа оригіналу, його застосування в юридичній практиці стає сумнівним і може призвести до непередбачуваних наслідків.

Урахування теоретичних та практичних розробок у перекладацькій діяльності текстів нормативно-правових актів, усталеного функціонування одних і тих же термінів у межах однієї галузі права, їх співвіднесеність з термінами, які вжито в тексті Конституції України, сприяє однозначному розумінню і застосуванню юридичних документів. А це шлях до відповідності законодавства України нормам і стандартам законодавства ЄС.

Цей аспект проблеми юридико-лінгвістичного тлумачення у процесі перекладу дозволяє виокремити його та інтерпретаційну діяльність взагалі як один із факторів адаптації законодавства ЄС до законодавства України.

Удосконалення перекладацької діяльності відбувається з метою забезпечення створення таких текстів нормативно-правових актів, які будуть ефективно виконувати своє призначення. Питання про ефективність нормативно-правових актів і створення засобів, за допомогою яких вона могла б перевірятися та забезпечуватися, пов'язані із осмисленням юридико-лінгвістичних особливостей текстів нормативно-правових актів.

Список використаних джерел

1. Про порядок здійснення перекладу на українську мову актів Європейського Союзу *acquis communautaire*. Постанова Кабінету Міністрів України № 512 від 31.05.2017.

2. Чеботарьова А. А. Деякі проблеми перекладу Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. *Міжнародний Вісник МГУ*. Серія Філологія. 2107. № 31. Том 3. С. 168–172.

3. Красницька А. В., Чулінда Л. І. Вимоги до вживання юридичних термінів у нормативно-правових актах. *Українська*

мова в юриспруденції : стан, проблеми, перспективи : матеріали XIV Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 29 листоп. 2018 р.) : у 2 ч. / [редкол. : В. В. Черней, С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський та ін.]. – Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2018. Ч. 1. С. 100–104.

4. Зайцев Ю. Деякі питання стратегії та методики термінологічних робіт у період кодифікації українського законодавства. *Українське право*. 1996. № 1. С. 76–87.

Шемчук Віктор Вікторович,

доцент кафедри конституційного та міжнародного права Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського, кандидат юридичних наук

ПРОБЛЕМИ ВПОРЯДКУВАННЯ ТЕРМІНОЛОГІЧНОГО АПАРАТУ У СФЕРІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ

В останні роки спостерігається зростання кількості нормативно-правових актів України з питань інформаційної безпеки. Як відомо, дана категорія у Конституції України безпосередньо закріплена у ст. 17, де зазначено, що «захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу». Окрім цього, інші положення Основного Закону України, також певною мірою спрямовані на її забезпечення (зокрема, ст. 32, 34, 50 і т.д.) [1].

Активне реформування практично усіх сфер суспільного і державного життя в Україні, а також розвиток світового і європейського інформаційних просторів, інформаційно-комунікаційних та інших технологій зумовили процеси оновлення національного законодавства у даній сфері. Так, ухвалено низку законів і підзаконних нормативно-правових актів України, зокрема, Закони України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» від 5 жовтня 2017 року № 2163-VIII; «Про національну безпеку України» від 21 червня 2018 року № 2469-VIII, Стратегію розвитку інформаційного суспільства в Україні, схвалену Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 травня 2013 р. № 386-р. тощо

У згаданому законі 2018 р. у ст. 3 передбачено, що «державна політика у сферах національної безпеки і оборони